

Tussenkost Barbara Pas – Plenaire vergadering 28 januari 2016

Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie (1418/1-17)

Voorzitter, collega's,

Elke dag opnieuw wordt bewezen dat de zachte aanpak alleen maar harde criminaliteit heeft opgeleverd. Vandaag zijn er onhandelbare gedetineerden die een schadevergoeding krijgen omdat ze in de gevangenis onheus zouden behandeld worden. Zware criminelen komen vandaag nog steeds na een derde van hun celstraf vrij. Gevangenisstraffen onder de drie jaar worden omgezet in een poosje thuisdetentie. Buitenlandse dievenbendes krijgen vrij spel door het gebrek aan internationale samenwerking en procedurefouten leiden ertoe dat gangsters lachend vrijuit gaan. Wie tenslotte de middelen heeft kan in heel wat gevallen probleemloos zijn proces afkopen.

Door de decennialange verwaarlozing van Justitie en door het gedoogbeleid en de zachte aanpak die daarmee samenhangen, is onze samenleving haast vergeten wat een 'normaal' justitiebeleid inhoudt, namelijk

- 1) het ongehinderd vaststellen van criminele feiten,
- 2) een gepaste reactie van het Openbaar Ministerie,
- 3) een rechtvaardige bestraffing en
- 4) de consequente uitvoering van de opgelegde straf

Dit laatste element is het allergrootste pijnpunt van justitie. Mijn verwachtingen op dat vlak, mijn verwachtingen van deze potpourri 2, het tweede van de wetsontwerpen die minister Geens aankondigde bij zijn Justitieplan, waren dan ook zeer groot. Als u justitie weer geloofwaardig wil maken, dan is het immers vooral in het luik strafrecht en strafvordering dat u het roer moet omgooien. Het resultaat dat vandaag voorligt stelt me teleur.

U heeft kansen gemist: zo wordt de waanzinnige wet Lejeune nog steeds niet afgeschaft, levenslang wordt nog steeds niet levenslang.

Ik beseft wel, u steekt dat ook niet weg, dat de grote hervorming van het Strafwetboek en het Wetboek van Strafvordering nog moet komen. Maar veel wijzigingen in dit wetsontwerp vinden beter plaats binnen een ruimere hervorming van het strafrecht, binnen een hervorming met een visie.

Her en der wat geïsoleerde wijzigingen zoals deze houden een veel te groot risico in dat het evenwicht tussen partijen in een strafprocedure verstoord raakt. Wanneer bijvoorbeeld, zoals in dit wetsontwerp, het Openbaar Ministerie meer bevoegdheden krijgt, moet dit gepaard gaan met meer rechten van verdediging tijdens een vooronderzoek. Zoniet treedt er een onevenwicht op tussen de partijen.

Collega's,

Er is al verwezen naar de budgettaire krapte waarbinnen dit ontwerp tot stand kwam. Besparingen zijn een overduidelijke rode draad.

Volledig ingegeven door de besparingsdrang en proceseconomie is de **verschuiving naar de Correctionele Rechtbanken**.

Concreet zullen de zwaarste misdaden dezelfde procedurele behandeling krijgen als de wanbedrijven. Weg dus, het uitgebreide recht op tegenspraak, waaronder het horen van getuigen en experts.

Het onderzoek, het achterhalen van de waarheid, zal bij de zwaarste misdaden veel minder ter terechtzitting gebeuren dan in het Hof van Assisen het geval was. De werkdruk van de rechters in de Correctionele Rechtbanken laat dit gewoon niet toe.

De rechters zullen zich dus veel meer moeten baseren, louter op het strafdossier. Maar als het strafdossier zoveel belangrijker wordt, moeten daarin meer garanties voor de partijen worden ingebouwd. Zoniet, wordt er aan de fundamentele rechten van de partijen geraakt.

Dit heeft een verstoring van het evenwicht tussen partijen en een veel grotere kans op gerechtelijke dwalingen als gevolg.

De **voorafgaande erkenning van schuld (“guilty plea”)** zorgt ook voor een scheef trekking, meer bepaald tussen het Openbaar Ministerie en de andere partijen. Het is logisch dat er een versneld traject kan bestaan voor wie bekent, maar dit houdt een risico in: hoe hoger de onderhandelingsmarge voor het Parket, hoe meer kans op willekeur en misbruik. (“Als je bekent, krijg je geen vijf jaar effectief, maar een uitstel”). De druk op de verdachte om gelijk hoe te bekennen kan aldus heel hoog worden. En in dit voorstel is de onderhandelingsmarge voor het parket wel heel ruim.

Collega's,

De belangrijkste fundamentele kritiek op dit wetsontwerp betreft de **invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf**. Ook hier gaat het om een maatregel uit besparingsredenen, maar nu ten koste van de veiligheid.

Het allergrootste pijnpunt van justitie vandaag ligt bij de ongeloofwaardige en veelal zelfs volstrekt afwezige uitvoering van opgelegde sancties en straffen. In de praktijk blijkt al jaren dat het gros van de effectieve gevangenisstraffen geen of nauwelijks uitvoering kent. Het strafbeleid van de jongste 20 jaar is gekenmerkt door een diepe aversie van de gevangenisstraf, want schadelijk voor de gedetineerde en bijgevolg contraproductief.

In plaats van eindelijk met die mentaliteit te breken blijft u met dit wetsontwerp de gevangenisstraf zien als een ‘ultimum remedium’. Een dogma uit een linkse visie die bewust gericht is op het niet-uitvoeren en systematisch inkorten van effectieve celstraffen. De rol van de strafrechter wordt daardoor dramatisch ingeperkt. Met dit wetsontwerp geeft u de strafrechter een aantal alternatieven voor de vrijheidsstraf. De gevangenisstraf blijft voor u een echte ‘ultimum remedium’, een laatste redmiddel wanneer andere straffen niet zinvol zijn.

Daarin verschillen wij fundamenteel van mening. Ik deel niet de naïeve en wereldvreemde visie waarin de gevangenis enkel gezien wordt als een middel om de echt gevaarlijken, liefst niet te lang, uit de samenleving weg te houden. Een visie die aan de basis lag van de oriëntatienota uit 1996 van toenmalig justitieminister Stefaan De Clerck en waarin een absoluut plafond voor de gevangenis capaciteit werd verdedigd van 8.000 cellen. Door deze absurde filosofie van het ‘reductionisme’ (het systematisch inkorten van opgelegde straffen)

heeft men jarenlang geweigerd om de capaciteit uit te breiden. De overbevolking nam stelselmatig toe en men ging steeds verder op het dolgedraaide pad van niet-uitvoering van gevangenisstraffen. Nu de voorbije jaren eindelijk het besef gekomen was dat de capaciteit in de gevangenissen uitgebreid moest worden, nu er de laatste jaren eindelijk werk werd gemaakt van uitbreiding van de capaciteit, nu zet u een stap terug. (Een geloofwaardige strafuitvoering vereist dat de gevangenis capaciteit wordt uitgebreid naar minstens 15.000 plaatsen.)

Vlaams Belang gelooft in de noodzaak en de doeltreffendheid van de vrijheidsstraf. Niet alleen voor de gedetineerde zelf, maar ook zeker voor de hele samenleving. Vooreerst omwille van de beveiligingskarakter van de straf, maar uiteraard ook omwille van de voorbeeldfunctie ervan.

Wij waren steeds van oordeel dat een daadwerkelijk uitgevoerde gevangenisstraf véél meer ontradend werkt dan een enkelbandregime. Het is wel degelijk zinvol. In Nederland kwam een hele ommekeer tot stand toen in de jaren '80 beslist werd om tot de systematische uitvoering van korte gevangenisstraffen over te gaan. Het gaf het signaal dat straffeloosheid niet meer bestond en dat werkte heel preventief. De criminaliteit daalde er. Hier doet u, om budgettaire redenen, het omgekeerde.

De criminaliteit in Nederland is gedaald en daardoor is daar ondertussen een overcapaciteit aan cellen, omdat er juist minder criminelen zijn en niet omdat men de criminelen op straat laat rondlopen, zoals u voorstelt.

Diefstal en verkrachting los je niet op met een enkelbandje. Het probleem van radicalisering bij moslims trouwens ook niet.

“Enkelbanden zijn trouwens ook een cadeau voor de rondtrekkende Oost-Europese dievenbendes”. Dat zijn niet mijn woorden, maar wel die van professor Bryce De Ruyver en van de Antwerpse onderzoeksrechter Karel Van Cauwenberghe. Ze kunnen de banden niet eens aankrijgen, gewoon al omdat ze hier geen adres hebben...

Naar Nederlands voorbeeld moet de gevangenisstraf geherwaardeerd worden, waardoor zij opnieuw haar ontradend effect krijgt. Enkel op die manier kan onze Justitie opnieuw aan

geloofwaardigheid winnen en kunnen onze strafrechters opnieuw het respect verwerven dat hen toekomt.

Wij pleiten voor een humane en zinvolle strafuitvoering. Voor het Vlaams Belang zijn gevangenen geen vergeetputten waarin verdachten en veroordeelden moeten wegrotten. Het overgrote deel van de gevangenen komt na het uitzitten van de straf ooit weer vrij en moet voorbereid worden op de re-integratie in de samenleving. De gevangenen moeten elementair comfort bieden, maar het mogen geen veredelde internaten zijn die hun afschrikwekkend karakter verliezen.

Dat het Vlaams Belang de handhaving van recht en orde door een harde aanpak van de criminaliteit bepleit betekent niet dat wij ongenueanceerd voorstander zijn van een draconische repressie tegen iedereen die een voetje scheef zet. Maar repressie is in veel gevallen de beste vorm van preventie. Wanneer potentiële criminelen weten dat zij een grote kans maken op een stevige sanctie bij betrapping dan zullen zij zich minder gauw op het foute pad begeven.

Minder gedetineerden in de gevangenen - en daarom meer inzetten op alternatieve bestraffingen en enkelbanden - kan geen doel op zich zijn. Integendeel. Er moeten zoveel mensen in de gevangenen zitten als vereist om de veiligheid op straat te waarborgen.

Het is aan de overheid om het recht op veiligheid, een fundamenteel mensenrecht, te waarborgen door alle vormen van criminaliteit krachtig en efficiënt te bestrijden. De overheid dient aan alle burgers dezelfde veiligheid te waarborgen, zonder onderscheid van rang of stand. De veiligheid van de mensen mag dan ook niet op het spel worden gezet door besparingen. Veiligheid is essentieel, geen bijkomstigheid.

Het meer oog hebben voor besparingen dan voor veiligheid werkt zowel op korte als op lange termijn nefast. De verwaarlozing van veiligheid, en het op die manier lokken van nog meer buitenlandse criminelen, komt als een boemerang terug. Het zal de overheid uiteindelijk veel meer kosten.

Vlaams Belang kan dit ontwerp niet steunen.